

Protokół

15. posiedzenia, 6. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 10. Października roku 1888.

Początek o godz. 12 min. 25.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Jan hr. Tarnowski.

Sekretarze pp: Stanisław hr. Badeni, Władysław ks. Sapieha, Adam Jędrzejowicz i ks. Siczynski.

Obecnych posłów 124.

Ze strony c. k. Rządu c. k. Namiestnik J. E. Filip Zaleski i c. k. Radca Namiestnictwa Kazimierz Laskowski.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i zagaja posiedzenie.

Protokół z 13. posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie wniesiono zarzutów, — protokół zaś z 14. posiedzenia złożonym został do przejrzenia w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz czyta spis petycyj wniesionych po dzień 10. Października b. r. od nr. 496. do nr. 515. włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej l. 496, 503 do włącznie 509 i 513.

- „ gminnej l. 497 i 511.
- „ propinacyjnej l. 498, 499 i 500.
- „ drogowej l. 501.
- „ szkolnej l. 502, 510, 512 i 515.

Na wniosek zaś p. Władysława hr. Wolańskiego uchwała Izba przekazanie petycji do l. 514 Wydziałowi krajowemu jako komisji.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz czyta następujący wniosek:

Zważywszy, że obowiązująca ustawa drogowa nie zawiera szczegółowych postanowień co do wywłaszczenia własności nieruchomości, na rzecz drogi publicznej potrzebnej i odnosi się w tym względzie do obowiązujących ustaw i przepisów;

Zważywszy, że według obowiązujących ustaw i przepisów inne władze orzekają o potrzebie budowy i utrzymania dróg publicznych, a inne o potrzebie wywłaszczenia na rzecz tych dróg, co tylko z uciążliwą zwłoką w rozwoju komunikacji jest połączonem;

Zważywszy, że przy coraz bardziej ożywionym ruchu w budowie dróg powiatowych i gminnych powyższe niedogodności odczuwać się dadzą;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt do ustawy o wywłaszczeniu na rzecz dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

Wnioskodawca: *Wincenty Gnoiński*.

E. Uderski, Waygart, Wład. Struszkiewicz, A. Lubomirski, ks. Sawa, Tadeusz Langie, Wasii-

lewski, Wierzbicki, Jaworski, Czaykowski, Łoziński, M. Rey, Feliks Pławicki, Mazaraki, Stan. Stadnicki, Kapri, W. Sapięha.

Marszałek oświadcza, iż wniosek ten traktowany będzie regulaminowo.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o powodzi zatopionej w powiatach zachodniej części kraju.

Sprawozdawca p. Wereszczyński wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji budżetowej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy.

Następuje sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o projekcie Wydziału krajowego dla uzupełnienia obwałowania Wisły i Sanu.

Sprawozdawca p. Popiel. uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Sejm przyjmuje (załączony %) projekt ustawy o uzupełnieniu obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

2. Sejm przyzwala tytułem pierwszej raty zasiłku krajowego na uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim dotacją na rok 1889. w kwocie 45.373 zł.

Przemawia p. Kozłowski i wnosi następujący dodatek do ustępu 2. wniosków komisji:

Po słowach „w kwocie 45.373 zł.“ należy dodać :

„która to kwota wypłaconą zostanie dopiero po zlikwidowaniu rat przez fundusz państwowy melioracyjny i powiat Tarnobrzescki przypadających“.

Izba popiera dostatecznie wniosek p. Kozłowskiego.

Przemawia p. Wereszczyński.

Przemawia p. Uderski.

Podczas przemawiania p. Uderskiego przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka krajowego.

Przemawia p. Kozłowski powtórnie i modyfikuje swój wniosek pierwotnie postawiony, a mianowicie ma on brzmieć :

Po słowach : „w kwocie 45.373 zł.“ należy dodać :

„która to kwota wypłaconą zostanie dopiero po sankcjonowaniu ustawy i po przyznaniu raty przez fundusz państwowy melioracyjny wpłacić się mającej i po zlikwidowaniu raty na powiat Tarnobrzescki przypadającej“.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca prostuje pomyłkę w brzmieniu §. 1. projektu ustawy o uzupełnieniu obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim, a mianowicie w trzecim wierszu §. 1. należy zastąpić wyraz : „powiatowe“ wyrazami : „wymienionego powiatu“ i czyta projekt ustawy w brzmieniu następującem :

U s t a w a

z dnia . . . . .
o uzupełnieniu obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, rozporządzam co następuje :

§. 1.

Uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim ma być wykonane w ciągu lat sześciu po wejściu w życie tej ustawy, jako przedsiębiorstwo wymienionego powiatu, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Ża podstawę techniczną tej melioracji służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1888 preliminarzujący kosztą budowy na 680.600 zł.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją Państwa, w obrębie granic powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów tej melioracji mają się przyczynić :

- a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminarzowanych kosztów ;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ust. 2. i §. 4. ustępu 2. a) ustawy z dnia 30. Czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116

takim samym bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów;

c) wreszcie powiat Tarnobrzeski resztą preliminowanych kosztów budowy.

§. 4.

Zasiłki krajowe i państwowe zarówno jak i datki powiatu Tarnobrzeskiego mają być uiszczone w czasie budowy w sześciu równych ratach rocznych z góry.

§. 5.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu budowy prowadzić ma Wydział powiatowy Tarnobrzeski.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu też podobnie jak i Wydziałowi krajowemu przyznany zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania krajowych i rządowych organów technicznych, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją Państwa.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzonym oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia wałów ochronnych;
2. z corocznych datków kraju i powiatu Tarnobrzeskiego o ile koszta konserwacji nie zostaną pokryte dochodem z wałów.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków krajowych i powiatowych na konserwację, administracji funduszu konserwacyjnego, organizacji obrony grobel i innych zarządzeń, potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego po skończeniu budowy.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz wnosi głosowanie „en bloc“ nad całym projektem ustawy.

Izba w głosowaniu uchwala „en bloc“ cały projekt ustawy w brzmieniu powyżej przytoczonym bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp 2. wniosków komisji w brzmieniu następującem:

2) Sejm przyzwala tytułem pierwszej raty zasiłku krajowego na uzupełnienie obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim dotacją na rok 1889. w kwocie 45.373 złr.

Izba uchwala ten ustęp zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Zastępca Marszałka poddaje pod głosowanie wniosek p. Kozłowskiego.

Izba odrzuca ten wniosek, a uchwalwszy na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwala Izba cały projekt ustawy i wniosek komisji pod 2) wymieniony w trzecim czytaniu.

Następuje sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie popierania kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Sprawozdawca poseł Sanguszko uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 17. Września 1888. L. 39.943 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych;

II. Sejm przyzwala na regulację rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. Października 1882. Rubr. XIII. poz. 155 na r. 1889. następujące wnioski:

a) na regulację Dunajca od mostu krajowego pod Gołkowicami do mostu krajowego pod Nowym Sączem II. rata	2.000 zł.
b) na regulację Raby pod Stadnikami II. rata (ostatnia)	813 „
c) na regulację Sanu pod Składem solnym II. rata (ostatnia)	4.150 „
d) na regulację Dunajca pod Rożnowem i Wielką wsią	2.000 „
e) na regulację Dunajca pod Janowicami	1.338 „

f) na regulację Dunajca pod Charzewicami	1.869 zł.
g) na regulację Dunajca pod Wierogłowami i Kurowem, uzupełn. I. rata	610 „
h) na regulację Dunajca od mostu pod Melsztynem do Wróblowie I. rata	2.333 „
i) na regulację Dunajca pod Olszynami	2.000 „
k) na regulację Dunajca pod Gierową janowicką	1.615 „
l) na regulację Sanu pod Krzywczą	2.300 „
m) na regulację Sanu pod Jabłonicą ruską	2.000 „
n) na regulację Sanu pod Iskaniem	2.667 „
o) do dyspozycji Wydziału krajowego	10.000 „

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubryce XIII. na rok 1889. aż do końca Marca 1891, a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w drodze konstytucyjnej wyjednać podwyższenie i przedłużenie czasu trwania państwowego funduszu melioracyjnego na dalsze dziesięciolecie do roku 1904.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta ustęp I. wniosków komisji.

Izba uchwała ustęp I. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp II. z podziałami a) do o).

Izba w głosowaniu uchwała ustęp II. z podziałami a) do o) zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp III. wniosku komisji.

Izba uchwała ustęp III. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta ustęp IV. wniosku komisji.

Izba uchwała ustęp IV. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji szkolnej z petycji l. s. 128 pet. 90 nauczycieli szkoły XI. pospolitej ludowej w Krakowie o przyznanie im dodatków służbowych.

Sprawozdawca poseł Zoll nwołniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nauczycielom starszym szkoły XI. pospolitej ludowej na Dajworze w Krakowie przyznaje się dodatek służbowy, który nie będzie wliczony do emerytury, a to nauczycielowi kierującemu i jednemu starszemu nauczycielowi w rocznej kwocie 200 zł., dwóm innym nauczycielom w rocznej kwocie 100 zł.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z petycji L. s. 316 pet. 254 gminy miasta Kałusza, wniesionej celem uzyskania prawa do wolnego poboru surowicy dla bydła.

Sprawozdawca poseł Gross czyta sprawozdanie komisji w powyższym przedmiocie z następującym wnioskiem:

„Petycję gminy miasta Kałusza, o dozwole nie poboru surowicy dla bydła, odstępuje się c. k. Namiestnictwu do uwzględnienia w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 18. Listopada 1887 l. 30.596.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji administracyjnej z petycji l. s. 90 pet. 67 gminy Kańczugi o ustanowienie tamże c. k. Sądu powiatowego lub c. k. Urzędu podatkowego.

Sprawozdawca poseł Kaszewko czyta sprawozdanie w powyższym przedmiocie z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycję gminy Kańczugi o ustanowienie c. k. Urzędu podatkowego, udziela się c. k. Rządowi do odpowiedniego załatwienia“.

Izba uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji petycyjnej:

- a) z petycji l. s. 313 pet. 251 p. Ksawery ze Strzałkowskich Kowalskiej o udzielenie wsparcia dla poratowania zdrowia z zasobów fundacji ś. p. Stanisława Strzałkowskiego;
- b) z petycji l. s. 405 pet. 329 p. Hirscha Kossa, dzierżawcy myta na drodze krajowej Dębica-Nadbrzezie, mianowicie na stacji mytniczej w Brzeźnicy, o przyznanie opustu z czynszu dzierżawnego z powodu nieprzewidzianych klęsk i poniesionych strat;
- c) z petycji l. s. 470 pet. 380 p. Gitli Bergstein, dzierżawnymi stacji mytniczych na drodze Dębicko-Nadbrzeziańskiej o opust z czynszu dzierżawnego;
- d) z petycji l. s. 465 pet. 376 p. Sime Schreierowej, dzierżawczyni myta krajowego w Haliczu i Jezupolu o opust z czynszu dzierżawnego.

Sprawozdawca poseł Pławicki czyta sprawozdanie z petycji pod a) wymienionej, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję pani Ksawery z Strzałkowskich Kowalskiej o wsparcie z funduszków pozostałych po ś. p. bracie Stanisławie Strzałkowskim, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do odpowiedniego załatwienia.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Pławicki czyta sprawozdanie z petycji pod b) wymienionej, z następującym wnioskiem

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Nad petycją pana Hirscha Kossy dzierżawcy myta na drodze krajowej Dębica-Nadbrzezie w stacji Brzeźnica o opust z czynszu dzierżawnego z powodu poniesionych strat, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Ten sam sprawozdawca czyta sprawozdanie komisji o petycji pod c) wymienionej z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją p. Gittli Bergstein dzierżawczyń stacji mytniczych na drodze Dębicko-Nadbrzeziańskiej o opuszczenie pewnej kwoty z czynszu aż do końca trwania kontraktu dzierżawnego, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem bez rozprawy.

Ten sam sprawozdawca czyta sprawozdanie komisji o petycji pod d) wymienionej z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję p. Sime Schreier dzierżawczyni myta na drodze krajowej w Jezupolu i Haliczu o opust z czynszu dzierżawnego wskutek w r. 1886 nowo powstałego przewozu promem na Dniestrze pod Dubowcami, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania ewentualnie uwzględnienia.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji petycyjnej:

- a) z petycji l. s. 395 pet. 319 gminy Koniuszki, w powiecie Rohatyńskim, w sprawie zwrotu nadpłaty konkurencyjnej na budowę drogi Lwowsko-Rohatyńskiej;
- b) z petycji l. s. 394 pet. 318 gminy Krówniki w powiecie Przemyskim w przedmiocie użycia dochodu z czynszu dzierżawnego za wynajem pastwiska gminnego.

Sprawozdawca poseł Merunowicz czyta sprawozdanie komisji o petycji pod a) wymienionej, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję l. s. 395 pet. 319 odstępuje się c. k. Rządowi do spiesznego o ile możności załatwienia, zaś co się tyczy prośby tej gminy o zaliczkę z funduszu krajowego, przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała zgodnie z powyższym wnioskiem bez rozprawy.

Ten sam sprawozdawca czyta sprawozdanie z petycji pod b) wymienionej, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Petycję l. s. 394 p. 318 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do ścisłego zbadania objętego nią zażalenia gminy Krówniki i odpowiedniego załatwienia.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji petycyjnej :

a) z petycji l. s. 319 pet. 257 Ludwika Jakubowskiego o polecenie wydania mu 100 zł. w. a. rzekomo uchwalonych w Sejmie dnia 21. Października 1881 ;

b) z petycji l. s. 361 pet. 289 Rady szkolnej miejscowej w Dolczy Wielkiej, w powiecie Mieleckim, proszącej o zarządzenie odcięcia 2 morgów pola z błonia gminnego dla miejscowej szkoły.

Sprawozdawca poseł ks. Kopyciński czyta sprawozdanie o petycji pod a) wymienionej, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Nad petycją Ludwika Jakubowskiego przechodzi się do porządku dziennego.“

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca poseł ks. Kopyciński czyta sprawozdanie z petycji pod b), wymienionej, z następującym wnioskiem komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Petycję rady szkolnej miejscowej w Dolczy wielkiej odstępuje się c. k. Rządowi do załatwienia.“

Marszałek odbiera przewodnictwo napowrót.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 11. Października b. r. o godz. 12 w południe z porządkiem dziennym, odczytanym w Izbie przez sekretarza p. Adama Jędrzejowicza.

Koniec posiedzenia o godzinie 1. min. 30 po południu.

Marszałek krajowy :

Jan Tarnowski w. r.

Sekretarze :

Stanisław hr. Badeni w. r.

Adam Jędrzejowicz w. r.